

OVERORDNET MÅLSETTING - TILBAKE TIL NATUREN

Ja, hva mener jeg nå egentlig med det? Floyd Red Crow Westerman sier i en video på YouTube, at mennesket har glemt hvordan å leve på jorden, de har glemt sin "åndelige kontakt" med naturen. Vi har satt oss selv OVER naturen, og glemt at vi er en del av den. Vi tar, vi krever, vi forlanger, penger er alltid et viktig fokus mht. natur, ressurser, jakt, landbruk osv. - og for mange blir grådigheten veldig stor. Alt vi har kommer fra naturen - klær, mat, drikke, hus. Uten naturen ville vi dø iløpet av et par dager. Men er vi noengang takknemlige over det vi har fått fra naturen? Sier vi noen gang takk eller gir noe TILBAKE? Nei.... det var det da...

HER er vi inne ved kjernen i tanken om å komme tilbake til en mer "åndelig" kontakt med naturen. Vi må lære oss at vi ikke står over naturen, men at vi er en del av naturen, og det er vårt "oppdrag" og ta vare på naturen og dyra der, som best vi kan - de flygende, de firbente, tobente, de krypende, kravlende og svømmende skapningene. Alt hører sammen. Alt er ett. I gamle kulturer så man på naturen som levende. ALT hadde en "ånd", uansett om det var en stein, en bekk, et tre eller en fugl, et dyr osv. I urbefolkningene så var man helt avhengig av å høste fra naturen. Man høstet bær, røtter, frukter, man jaktet, fisket og sanket mat. De visste at uten den maten de kunne hente fra naturen, så ville de omkomme iløpet av kort tid. Og derfor viste de også en stor takknemlighet overfor naturen, og de skjønnte at hvis DE skulle leve, så måtte de høste fra naturen med visdom og forsiktighet. Derfor jaktet man ikke områder tomme for vilt, eller utarmet jorden. Dvs. NOEN kulturer gjorde det, men de gikk da også under, så historisk sett så bør vi lære noe av dette...

Som Floyd Red Crow Westerman sier det: "the tree breaths in what we exhales. We breathes in what the tree exhales. So - we have a common destiny with the tree". Vi er avhengige av hverandre. Ingen trær og planter, ingen mennesker. Det ene følger det andre. Det VI gjør mot naturen, det får vi tilbake, på godt eller vondt.

Jeg ønsker å gjøre folk oppmerksom på det her, og få flere til å åpne øynene sine og innse at vi faktisk er en del av et stort mangfold i naturen. Vi er ikke "bedre" enn naturen, men vi har fått en såpass stor hjerne, som på mange måter har tjent oss bra, men samtidig også har vært en aldri så liten "forbannelse". Vi tar ting for gitt, vi setter ikke pris på det vi har, og vi turer frem litt for ofte, uten å tenke på konsekvensene for naturen, skogen og dyra rundt oss. Vi tenker mye på oss selv, våre interesser, hva vi kan tjene av penger på i naturen, hva vi kan høste og hva vi kan få, men de færreste tenker noe særlig på hva de kan gjøre for naturen eller hva de kan gi tilbake.

Det er mange måter og gi noe tilbake på, eller vise takknemlighet på. Man kan gjøre det rent symbolsk, ved å gi en gave til naturen, i takk over det man har fått. Det kan være litt mat, noen småpenger, hva som helst - det spiller ikke så stor rolle. Man kan gi gaven til en eller alle av de fire elementene - jord, ild, luft og vann. Forsøk å gjøre det, og se hva som skjer. Gå ut i skogen, fyr et bål. Sitt der og slapp av en stund. Finn fram gaven din til naturen, si dine takksigelser og ofre gaven til ilden, vannet, lufta eller jorda. Etterpå vil du kanskje kjenne en enorm gledesfølelse komme over deg, det er som om skogen selv sier "endelig! endelig er det noen som setter pris på oss!", og DU vil gå ut av skogen som en veldig lykkelig mann/kvinne. :)

Andre måter man kan gi noe tilbake til naturen på, er å tenke praktisk. Når vi fisker, og når vi jakter - så trenger vi aldri og ta mere enn vi trenger. Vi KAN la noe være igjen. Vi trenger ikke ALT. Når vi hugger skogen for å tjene penger på den, så trenger vi ikke hugge ALT, vi kan la det stå igjen noen trær. Vi kan la det stå igjen noen skogsområder som aldri blir

hogget ned, vi kan la områder med urskog bli bevart. Vi MÅ ikke hugge alt, eller tjene penger på alt.

Når vi høster og henter fra naturen, så ta bare det vi trenger for å klare oss. Resten kan vi la bli. Vær takknemlige og glad for det vi kan høste, si et takkens ord, og gi gjerne noe tilbake, om enn bare symbolsk.

Når vi ferdes i skogen, så må vi huske at vi ferdes i andres hjem. Vi må gå frem med respekt og ydmykhet for de som bor der. Nå er vi på DERES område. Da er det VI som bør ta hensyn og fare varsomt frem. Når vi jakter og fisker, så forsøker vi å behandle fangsten med ærbødighet og respekt. Man skyter aldri før man er 100% sikker på at man treffer dyret, så det dør momentant. Når man fisker, så avliver man fisken med en gang, eller i områder med sårbare fiskestammer, eller evt. med små stammer av storfisk, så bør man helst praktisere "fang og slipp-metoden". Da behandler man fisken skånsomt, og slipper den raskest mulig ut igjen i vannet. Både jakt og fiske kan være to givende hobbyer, og de er basert på urgamle tradisjoner, uten dem hadde ingen av oss vært i live i dag, men vi kan forsøke og holde tradisjonene i hevd på en best mulig måte for naturen.

Det er ikke galt og jakte, det er ikke galt og fiske, eller å høste fra naturen. Men gjør det med respekt for dyra, ikke ta mer enn du behøver. DA vil du også etterhvert kjenne at DU også har en tilhørighet i skogen, du er en DEL av naturen og jobber i samspill med naturen, ikke mot den. Du respekterer livets syklus i skogen - fødsel og død, alt er like naturlig. Ingenting tar slutt. Som Floyd Red Crow Westerman sier det: "There is no such thing as The End, there is no end to life".

Når man er virkelig glad i skogen og naturen, fjellet og viddene, så er glad i alle som bor der også, inkludert dyr man kanskje ikke personlig "liker". Det er mange som ikke liker insekter, slanger, edderkopper, og i disse dager er det mange som frykter ulven eller andre rovdyr. Ja, det er ikke noe problem og innrømme at man har en frykt, men selv om man personlig ikke "liker" et dyr, så betyr ikke det at man har rett til å utrydde dette dyret. Personlig liker jeg ikke edderkopper, men når jeg oppdager en edderkopp inne i huset mitt, så forsøker jeg alltid å få hjulpet den ut av huset igjen, istedet for å slå den ihjel. HVORFOR skal jeg egentlig slå den ihjel, når jeg faktisk istedet heller kan hjelpe den ut?

På samme viset er det med rovdyrene og andre dyr. Vi MÅ ikke drepe dyr, bare fordi vi ikke liker dem. Dyreforvaltningen skal baseres på andre ting enn følelser som sinne og hat. DA er man ute og kjøre da....

Hva er da så denne BFR sine "målsettinger" mht. rovdyr:

-Undertegnede mener at vi skal ha levedyktige stammer av alle de store rovdyra. Disse er per definisjon fredet i dag, men i praksis jaktes det allikvel for fullt på dem alle, og de er alle truet, noen mindre enn andre, og noen er kritisk truet. Per dags dato har vi anslagsvis mellom 27-32 helnorske ulver, samt noen streifdyr som er inno fra Sverige. I et land som Norge bør det være plass til betraktelig mer ulv. Vi har store skoger, og god plass. Ut ifra det jeg har sett fra forskere, så sier de at for å ha en levedyktig stamme, uten trussel om innavl, så må populasjonen i en dyregruppe være 600-1000 individer. Da bør da også dette være målsettingen med alle de store rovdyrene - gaupe, jerv, ulv og bjørn. Da har man en levedyktig stamme, uten fare for innavl. Når man har en slik levedyktig stamme, så kan også da tillate vanlig jakt på disse dyra, noe som både bidrar til at de i høy grad holder seg unna mennesker, så langt det lar seg gjøre, og for å holde kontroll på bestanden. Om man så skal

telle med f.eks. svenske ulver og bjørner i dette "manntallet", overlater jeg til forskerne og tenke ut. Der er det de som har best oversikt over dette.

De fleste av rovdyrene ferdes over store områder og har store revirer (bortsett fra bjørnen, som ikke har revir, men allikevel beveger den seg gjerne over store områder). Mange mener det er mye mer rovdyr enn det forskerne sier, men faktum er - forskerne har veldig bra oversikt på antall rovdyr og det er også slik at både gaupe og ulv (f.eks.) kan bevege seg kanskje 7-8 mil iløpet av en dag. Så hvis en ulv sees på morgenen i Vestby i Trysil, for så å bli sett igjen i Slettås på kvelden, så er det ikke dermed sagt det er to ulver. Det kan være den samme ulven som bare gått fra en plass til en annen. Dette tror jeg er noe av årsaken til at mange har forestillinger om at det er mengder av rovdyr i skogen, de har simpelthen glemt at rovdyra beveger seg over enorme avstander iløpet av kort tid, og ofte er det ett og samme dyr det dreier seg om, ikke en "horde" av dyr.

MULIGE LØSNINGER?

Det er flere forskjellig konfliktområder mellom rovdyr og mennesker. I all hovedsak dreier det som frykt for rovdyr, konkurranse med rovdyr i forbindelse med jakt, og problemer med husdyr/rovdyr i gårdsdrift.

Mange "vanlige folk" frykter rovdyra. Er det grunn til å frykte dem mer enn andre dyr, som f.eks. elgen? Jeg mener det ikke er riktig og frykte disse dyra på en slik måte vi har sett i det siste i media. Generelt sett så er rovdyrene veldig sky, og vil stort sett gjøre sitt beste for å unngå mennesker. Dette gjelder spesielt gaupa og jerven, som begge er ekstremt sky for folk. Bjørnen kan være litt mer nysgjerrig, men som regel er den sky den også. Ulven er en noe mer nysgjerrig skapning. Den er jo på mange måter litt som hunden, de er jo nært beslektet. Derfor er den nysgjerrig, og spesielt unge dyr kan finne på og vandre langs veier, eller inn i småbebygde områder. Dog, det er SVÆRT SJELDEN man vil se en ulv inne i større bebygde områder, men på plasser med med mye skog og spredt bebyggelse, så kan det jo skje. Dog, når man bor i eller nærme skogen, så kan man heller ikke være overrasket om man ser ville dyr i hagen eller spor av ville dyr der innimellom.

Det er også en kjensgjerning at mange av rovdyra har blitt "demonisert" gjennom århundrer, og kanskje spesielt så - ulven. Gamle skrekkhistorier, eventyr og sagn bidrar til at folk, den dag i dag, har disse historiene i bakhodet, og derfor er det VELDIG LETT og frykte ulven. En frykt som iblant går helt av skaftene og ut av proporsjoner, noe som vi bl.a. har sett i Slettås i Trysil i 2011.

Hva kan man så gjøre med dette? Jeg mener at KUNNSKAP er løsningen her. Bli mest mulig KJENT MED dyra. Den man kjenner, frykter man ikke så mye som den man IKKE kjenner. Så bli KJENT med rovdyrene, les om dem, se dokumentarfilm, gå ut i skogen osv. Kanskje vil du oppdage at frykten er uberettighet. Og det er ingenting å frykte, annet enn frykten i seg selv.

Rovdyrene har selvfølgelig både tenner og klør, og som alle dyr, inkludert husdyr, kan de potensielt sett være farlige for mennesker. De er store, de er sterke og kraftige, men DET er også elg, hester, store hunder og andre dyr vi "omgir" oss med til daglig. Man skal ha respekt for ALLE DYR, fordi de alle sammen har potensiale til å skade mennesker, enten dyrene er tamme eller ville. Statistisk sett er det husdyrene som er farligst, og dermed de

som vi bør passe oss ekstra for. Dette gjelder i høy grad hunder og hester, som ligger høyt oppe på skade/drapsstatistikkene verden over.

Av ville dyr, så er den største "menneskedreperen" - myggen! Ja, tror det eller ei. Det er flere millioner mennesker som dør hvert år grunnet myggen. Og årsaken er selvfølgelig sykdommer som myggen sprer, som malaria og gul feber. Rotter bidrar også til å spre sykdommer og er også ansvarlige for mange dødsfall. Slanger dreper mellom 50 000 - 125 000 mennesker hvert år, verden over, og er klart farligst blant de dyra som dreper "direkte" og ikke indirekte (via sykdom). Etter dem så følger skorpioner, og lengre ned på lista kommer elefanter, løver, flodhester og andre eksotiske dyrearter.

Den skandinaviske brunbjørnen, jerven, gaupa og ulven, figurerer ikke på noen slike "topp ti" lister over farlige dyr. Det er ikke dermed sagt de like ufarlige som en kattunge, men de er, statistisk sett, mye mindre farlig enn det vi tror.

Løsningen på dette problemet er egentlig veldig enkel. Gi folket KUNNSKAP, og begynn med det i skolen. Saklig og god informasjon om rovdyrene, fra tidlig skolealder, er vesentlig for å hindre at folk utvikler en slik panisk redsel vi opplever nå for tiden med ulvene i Norge. De som er ferdige med skolen, men fremdeles er redde, kan søke informasjon selv - via internett, naturpogrammer, dokumentarer, artikler, bøker osv. Det er massevis av informasjon der ute, for den som VIL lese og utvide sin horisont.

JAKTPROBLEMER

En del av rovdyra er dessverre (for dem), konkurrenter med mennesker, om de samme byttedyra. Dette fører til store konflikter, da mange jegere ikke vil akseptere rovdyra i sin nærhet, da de "ødelegger jakta". Her er løshundjakt med bikkje et stort problem, fordi både bjørn og ulv kan angripe og drepe løsbikkjer. Ulven tar gjerne elg, og kommer dermed i konflikt med elgjegerne.

Hva kan man da gjøre med dette? Løsningen som mange jegere forfekter, nemlig og skyte alle ulvene og "forvise" dem fra landet, er ingen god løsning. Vi har en plikt til å ta vare på alle dyreartene i skogen, inkludert de store rovdyra, som har en viktig rolle rent miljømessig sett.

Jeg tror vi må akseptere at også ulven skal få leve, at også ulven skal få spise. Tross alt, vi jakter kun som en hobby, mens ulven jakter for å overleve. Det er en stor forskjell i dette. Kanskje vi må senke elgekvoteene noe, og kanskje vi må være litt mer forsiktig med løshundjakt i reviområder til spesielt ulven. Det er ikke dermed sagt at vi skal "avskaffe" jakta, det er det ingen som sier, men vi kan faktisk tillate at også ulven kan få mulighet til å høste av elgstammen. Vi MÅ ikke ha alt. Jeg ser for meg litt mer ydmyke jegere enn det vi opplever i dag, jegere som ikke forlanger og skal HA hele tida, men som skjønner at vi kan ikke jakte mer enn det som er forsvarlig, og at vi må tillate at også rovdyra har mat.

HUSDYRPROBLEMATIKKEN

I all hovedsak er det saueholdet som kommer i konflikt med rovdyra her på indre østlandet. I andre deler av landet er det reineiere som mener gaupa forsyner seg grovt av reinsdyrene. Det meldes inn vanvittige tall på rovdyrtapte husdyr, og det er ganske så innlysende at disse tallene er sterkt overdrevet, da mengden rovdyr simpelthen ikke harmonerer i det hele tatt

med rapporterte drepte husdyr. At gaupa i Finnmark skal ha tatt rundt 50 000 rein, sier seg selv, er tall helt ute av alle proporsjoner. De gaupene må i tilfelle være store som elefanter.

For noen år siden var det også slik at man fikk erstatning for husdyr tatt av rev. Så fant vel myndighetene ut at reven ikke var så skyldig i dette som man hadde trodd, og man stoppet med å gi erstatning for husdyr tatt av rev. I den perioden man fikk erstatning, så var det ikke grenser på hvor mange husdyr reven fikk skylda for å ha tatt, men så fort erstatningen forsvant, ja - da meldte ingen om at reven tok noe mer husdyr. Så hva hadde skjedd nå? Hadde plutselig reven blitt vegetarianer nøyaktig samtidig som myndighetene vedtok og avslutte erstatningen for husdyr tatt av rev? Eller var det bonden som så sitt snitt til å fordele skyld på andre dyr, som FREMDELES ga og gir erstatning?

Når det gjelder sauehold, så mener vi at dette er en "dårlig butikk", og det er ikke nødvendig med sauebruk i enhver avkrok av dette landet her. Det finnes store områder i sør og sørvest i landet, som egner seg mye bedre til sauebruk, enn indre østlandet, der også sauene må gå innendørs, kanskje 8-9 måneder i året.

Sauene som ofte brukes, er også "genetisk uegnede" til et liv i skogen. Sauer som havner opp-ned i ei grøft, ligger der til de dør, sauer blir sittende fast i myrer, eller de knekker bein i hull i skogen og går rundt og lider til de dør. Det er kanskje ingen som gjeter dem, eller ser til at de har det bra, men de ferdes på lykke og fromme selv. I tillegg har de dårlig fluktinstinkter og klarer heller ikke å sette oppp særlig med motstand mot rovdyrene, som jo vet å forsyne seg av det enkle byttet, som tross alt sauen er.

Det er ikke bjørnens skyld eller ulvens skyld at det er sauer i skogen. DET må vi ta på vår kappe. Det er tross alt VI som plasserer dem der. Da blir det for dumt og komme i ettertid og klage på ulven og bjørnen. Vi VET den er der, når vi slipper sauene, og da kan ikke bli overrasket om man opplever at rovdyra går til angrep. De gjør bare det de er lagd for. Finne seg mat på enklest mulig måte, slik at de kan leve atter en dag.

Det finnes løsninger - i kanskje de mest rovdyrtette områdene bør man vurdere og avvikle sauedriften helt. Man kan hjelpe bonden over til andre næringer eller annen type produksjon, evt. rett og slett "kjøpe ut" gårdsdriften for en god sum penger, og gi bonden mulighet til å starte opp i en "vanlig jobb". Dette kan være en mulighet i de områdene med mest rovdyr.

Andre løsninger kan være og gjerde inn saueflokkene med såkalte rovdyrsikre gjerder. Ingenting er dog 100% sikkert, og iblant vil man nok oppleve at rovdyr også kan være innenfor gjerdet og fremdeles ta sau. Men generelt sett, så vil nok tapene av sau til rovdyr gå mye ned, så sant gjerdet fungerer som det skal og man sørger for at det ikke finnes rovdyr innenfor gjerdene når sauene slippes.

Aktiv gjeting med gjeter til hest og med gjeterhunder kan også være en god mulighet. Spesielt i åpne områder, vidder, heier osv. der en rytter til hest kan bevege seg raskt over store områder, og ha god oversikt. Dette koster dog penger, så da må i tilfelle myndighetene legge til rett for at slik gjeting blir praktisk mulig.

Man kan også gå over til f.eks. Gammelnorsk Spælsau, i de områder der den passer inn. Dette er en type sau som er langt bedre rustet til et liv i skogen enn de vanligste sauetyperne vi normalt slipper til skogs. Den er rask og spretten og kan løpe fra mangt et rovdyr. Se mer i denne artikkelen om Gammelnorsk Spælsau vs. Bjørn:

<http://www.itromso.no/nyheter/article48562.ece>

Det er mange løsninger, for den som VIL ha forbedringer. Isteden opplever vi en vanvittig klaging og syting fra sauebønderne, med stadig høyere erstatningskrav. Hvorfor er det så få som er løsningsorientert og som kan akseptere at JA - det finnes rovdyr i skogen, hvordan kan jeg endre gardsdrifta mi til å passe best mulig inn i realitetene? DENNE tanken er det (dessverre) ikke mange sauebønder som tenker. Isteden tenker man til dit nesa rekker, SKYT ROVDYRENE og pass på å få inn mest mulig erstatningspenger. Kanskje man isteden skulle akseptere at rovdyrene FAKTISK finnes og skal få leve her i skogene våre, og isteden innrett drifta deretter? Jeg ser frem til litt mer løsningsorienterte bønder i tida fremover, enn det vi har sett hittil.

Å leve med rovdyrene tett innpå seg, krever at VI - mennesker, endrer tankegangen litt. Hvis vi klarer og tilpasse oss rovdyrene, så vil problemene med dem minskes kraftig, ja - kanskje til og med nesten forsvinne helt. Vi har i all tid tatt, krevet og hentet det vi vil fra naturen. Kanskje vi nå kan tenke oss litt om, se på naturen, og se at ja - denne gangen er det faktisk VI som skal forsøke og endre oss litt, ha respekt for rovdyrene og naturen, og gjøre vårt beste for å leve blant dem uten konflikter.

Forfattet av Lars-Erik Lie